

Ю. В. Шарапановская. Принципы изучения концепта в лингвистике. – Статья.

Аннотация. В статье анализируются подходы к толкованию термина «концепт», а также существующие подходы к его использованию в современной лингвистике. Концепт является современным термином понятийного аппарата многих гуманитарных наук: языкознания, литературоведения, философии, лингвистики, психологии, культурологии. Большинство языковедческих подходов к пониманию понятия «концепт» обычно сводятся к лингвокогнитивному и лингвокультурологическому толкованию этого явления. Существует три основных лингвистических подхода к изучению концепта – когнитивный, лингвокультурологический, психолингвистический. Все концепты являются структурными звеньями, строительным материалом концептосферы определенного языка, в котором можно выделить меньшие структурные лингвистические образования. Личный и культурно-исторический опыт индивида значительно расширяет пределы формирования и восприятия концептов. Концепт является также маркером языковой картины мира, вбирая смысл слова, личный и национально-исторический опыт. Языковедческие подходы к толкованию понятия «концепт» позволяют с новых позиций рассматривать закономерности и особенности корреляции языка, сознания и культуры.

Ключевые слова: концепт, концептосфера, понятие, лингвоконцептология, когнитивная лингвистика.

Yu. Sharapanovska. Principles of concept study in linguistics. – Article.

Summary. The article researches into interpretation of term “concept”, and also analyses its contemporary use in modern linguistics. A concept is contemporary term, which is basic in a number of humanities: linguistics, literary criticisms, philosophy, philology, psychologies, culture study. Most linguistic approaches to understanding the sense of “concept” are mostly connected to linguocognitive and linguocultural interpretation of this phenomenon. There are three basic linguistic approaches to the study of concept – cognitive, linguocognitive, linguocultural and psycholinguistic. All concepts are structural links, building material of concept sphere of a certain language that enables to distinguish smaller language units. The personal and cultural and historical experience is considerably extended by the limits of forming and perception of concepts. A concept is also the marker of language picture of the world, absorbing in it the sense of word, personal and nationally-historical experience. The linguistic approach to interpretation of phenomenon of “concept” enables from new positions to examine conformities to regulations and features of correlation of language, consciousness and culture.

Key words: concept, concept sphere, notion, linguoconceptology, cognitive linguistics.

УДК 398.1 (477.87)

О. В. Юсікова

старший науковий співробітник відділу діалектології
Інститут української мови Національної академії наук України
м. Київ, Україна

ГОВІРКИ РАХІВЩИНИ У СВІТЛІ ЛОКАЛЬНОГО ТА ІНТЕРЛОКАЛЬНОГО: ДО ПИТАННЯ ОДИНИЦЬ КАРПАТО-БАЛКАНСЬКОЇ ЗОНИ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ

Анотація. Стаття присвячена опису функціонування окремих номенів у лексичній системі гуцульських говірок Рахівщини у функціональному аспекті з огляду на поширеність у мовах Карпатської зони інтерференції. Генетично лексеми неоднорідні; серед них є карпатизми, балканізми, поява яких у досліджуваних говірках Рахівщини лише опосередкована, зокрема румунською мовою. Значна частина таких номенів включає говірки Рахівщини до гетеромовного карпатського лінгвального масиву.

Ключові слова: гуцульські говірки, інтерференція, карпатизми, балканізми, карпатський лінгвальний масив.

Лексична система гуцульських говірок здавна привертала увагу етнолінгвістів, фольклористів, мовознавців. Як відомо, дослідженню гуцульської лексики присвятили свої праці І.А. Панькевич [23], І.Г. Верхратський [3], Б.В. Кобилянський [17], Й.О. Дзензелівський [12; 13], П.М. Лизанець [20], К.Ф. Герман [4], Б.К. Галас, Ю.О. Піпаш [24; 25], Н.В. Хобзей [29], М.П. Лесюк [19] та ін. Важливе значення для дослідження лексичного складу говірок Гуцульщини мають дані загальномовних атласів слов'янських мов і регіональних діалектних словників, де виразно представлені лексичні, словотвірні і семантичні паралелі в досліджуваних говірках та інших діалектних зонах [22, т. 4: к. 381; т. 7: к. 676, 693;

12, к. 179; 30, л. 400; 16; 6, с. 247-264; 9; 10; 7; 31]¹. Ще всередині минулого століття О.М. Трубачев вважав Карпати тим простором, у межах якого розвинулись процеси слов'янського етно- та глотогенезу, учений висунув концепцію Дунайської прабатьківщини слов'ян [28; 14]. Значний внесок в осягнення проблематики дослідження говірок Карпатського регіону загалом, у формування поняття карпатизму зробили російські вчені, зокрема С.Б. Бернштейн і Г.П. Клепікова, проводячи порівняльно-історичне вивчення мов різних сімей Карпатського регіону [1; 2]. У роботі «Реконструкція Карпатського регіонального компонента познепраславянського лексического фонда» Л.А. Гіндан, І.А. Калужська звернули увагу на історію формування балканської і карпатської мовних систем, їх хронологію². Українсько-румунські мовні контакти корінням сягають взаємин між слов'яномовним і романізованим населенням Дакії (держави в пониззі Дунаю) середини I тисячоліття до н. е. Більшість лексем-румунізмів є наслідком безпосередніх контактів українського та румунського населення Карпат у процесі спільного історичного розвитку, а поява їх у мові-реципієнті викликана подібними традиціями у веденні народного господарства та організації побуту [26]. Як зазначає І.С. Свенціцький, аналізуючи фундаментальні праці Ф. Міклошича, де порушуються питання, зокрема, румунських впливів на українські говірки, «досі докінця ще не з'ясоване основне питання про ті «румунізми» в карпатських говірках української мови, які зустрічаються не лише в південних слов'ян, але й у західних, а також у старослов'янській мові. Отже, це «неясне» стає нині особливо важливою заслугою Ф. Міклошича, який дає нам підставу розглянути ще раз усю сукупність питань про українсько-румунські взаємини <...> румунські лексичні елементи в українських говірках Східних Карпат виразно місцевого і дуже обмеженого походження та вжитку. Серед цих слів трапляються такі, що належать до групи давніших запозичень» [21]. Лексеми, що пов'язані з елементами культури вівчарства, проникали в говірки Рахівщини, починаючи з часів валашської колонізації XIII ст. Лексичними карпатизмами, що проникали в говірки Рахівщини через румунську мову, є назви, що вже на українському ґрунті знайшли свій подальший семантичний розвиток. Давність карпатизму, на думку Л.А. Гіндіна та І.А. Калужської, залежить від поширення його в регіоні [5, с. 22], чи він залишився в межах Карпат – для більш пізніх, часів валашської колонізації, запозичень зі східнороманських мов, що поширені лише в діалектах Карпато-балканської зони інтерференції і включають говірки Рахівщини до гетеромовного карпатського лінгвального масиву, наприклад: **жбатар'іу**³ 'колотівка, якою розмішують молоко, розбивають сир, збивають масло'. Бг⁴, Бчк, ВВ, Рс); **бербеніця** 'дерев'яна посудина для молока'. Рс; згр⁵ **бербеничішча**. Рс; згр **бербеничище**. Рс; змн **бербеничка**. Рс. Бчк, ВВ, Дл, Квс, Рз, Рс; змн **бербеня**. ВВ, Рс, Рх); змн **бербенятко**. Рс); 'мала мушка'. ВВ, Дл, Квс; **бербён** 'лінива людина'. КсП; **бербенія**, зб до **бербен**. КсП, Рс); **бербёна** б [Вербена лікарська], *Verbena officinalis* L. Бчк; **бербеничарь** 'майстер, який виготовляє бербениці'. Рс); **бербеничний** пр до **бербениця**. Рс, Рх; **бербеничник** 'мотузка, якою прив'язують бербениці до коня'. Рс; **бербеничнота**, зб до **бербениця**. Рс; **бербеничня** зб до **бербениця** (*Агі, кіл'ко туді бербеничн'і*. Рс. У досліджуваних говірках функціонують також лексеми-карпатизми: **кл'ег** (кл'ег) 'закваска для виготовлення сиру з овечого молока'. Бг; **кл'егати** 'заквашувати молоко для сиру'. Бг; **закл'егатис'е** 'закваситися'. Бг; **кл'егівниц'а** 'посудина, у якій розчиняють закваску для сиру'. Бг); **рїндзя** 'частина шлунка теляти чи ягняти, з якого виготляють клег'. Бг; нами простежене ще одне значення лексеми **рїндзя**, яке поки ще не з'ясоване: *Ни гёнай тїл'ко дитїнов, бо*

¹ Використано також матеріали картотеки Словника українських говірок Закарпатської області М.А. Грицака, що зберігається у відділі діалектології Інституту української мови НАН України. До дослідження залучені аудіозаписи автора в говірці села Богдан Рахівського району у 2010–2011 р.р.

² Учені визначили хронологічні межі карпатської мовної спільності: «Представляется возможным предложить следующие хронологические и конститутивные ориентиры становления карпатской языковой общности на фоне исторических и археологических свидетельств: 1) позднепраславянская общность в пределах Северных Карпат и Прикарпатья в период, предшествующий транскарпатской миграции славян, – до 500 г. н. э.; 2) заселение славянами Карпат и ранние контакты славянского и восточнороманского населения в левобережье Нижнего Дуная (с начала VI в. н. э.); 3) начало процесса славянизации Балкан (первая четверть VI в.); 4) приход венгров в Паннонскую низменность, разорвавший сохранившиеся здесь культурные и языковые связи северно- и южнославянских этносов и диалектов; необходимо также учитывать, что Венгерская котловина была в течение IV и по третью четверть V в. во владении гуннов, а затем с начала VI по рубеж VIII–IX вв. принадлежала аварам; 5) влияние болгарской государственности, языка и культуры в Карпато-Дунайских землях в разные периоды, начиная с IX в.; 6) валашская колонизация (с XIII в.); 7) миграции балканского населения в левобережье Дуная после османского завоевания» [5, с. 22].

³ Подаватимемо лексему в основному фонетичному варіанті.

⁴ Список скорочень назв досліджуваних н.п.п. Рахівщини:

Бг – Богдан, Бл – Білин, Бчк – нині Великий Бичків, ВВ – Верхне Водяне, Дл – Ділове, КБП – Кобилецька Поляна, Квс – Кваси, КсП – Костилівська Пастіль, Кст – Костилівка, Л – Луг, Лг – Луги, Лзщ – Лазещина, Рз – Розтоки, Рс – Росішка, Рх – Рахів, Чорна Тиса – ЧТ, Яс – Ясеня Рахів.

⁵ Скорочення: згр – згубіле, змн. – зменшене, б. – ботанічне, зб – збірне; пр – прикметник, прс – прислівник, ж – жіноче; пс – пестливеливе, пер – переносне.

ще її ріндз'у перевірнеш. Рс; **тайстра** 'велика торба з поворозками', 'сумка пастуха'; 'мішок, в якому дають коням їсти' [10, с. 588]. Бг, Рс; **тайстріна** 'тс.' Дл, Квс, КсП); змн **тайстрінка**. Бчк; **пўтера** 'велика посудина, куди зливають проціджене овече молоко', 'жбан для води' (рум 'сила') [3, с. 24] Бг. Лексема карпатизм **гачўга** [10, с. 179; 15, т. 1, с. 484] в румунській мові функціонує зі значеннями 'ялиновий ліс', '2-метровий буковий стовбур'. Лексема широко представлена в досліджуваних говірках: **гачўга** 'молода смерека, білани (2-3 м висотою; 3, 4 до 10 років). Дл, Лзщ, Кст, Рс, Рх; 'ялина звичайна, *Picea excelsa* L'. Бг; 'високе хвойне дерево (смерека, ялина)'. Дл, Рс, ЧТ; 'саджанець смереки'. Бг; змн **гачўчка** Рх, Яс; **гачўчка** 'частина візерунка на вишитій сорочці'. Дл, **гачуган** 'високий чоловік'. Рс; **буката** 'шматок'. Рх; які поширені також у словацьких, моравських, південно-польських говорах. Запозиченням із молдавської мови є лексеми: **гелета** 'посудина'. Рс, **порта** 'ворота'. Рс. Чимало карпатизмів, зафіксованих нами в говірках Рахівщини, репрезентують не лише гуцульський говір, а і південно-західний регіон загалом, тобто є проявами інтерлокальності на рівні окремого наріччя.

Як зазначала Г.П. Клепікова, саме карпато-українські говори – «центр іррадиации румынизмов в карпатославянської зоні и показывають различное распространение в ней этих элементов» [2, с. 33]. Румунізми є функціонально стійкішими запозиченнями, що може бути зумовлено постійно поновлюваними мовними контактами між мовою-донором та мовою-реципієнтом. У досліджуваних говірках нині широко функціонують номени: **палач'інти** (палач'інки) 'млинци'. Бг; **палач'інтушка** 'сковорідка'. Бг). **милай** 'кукурудза (рослина)'. Рс; 'кукурудза, зерно з неї' [10, с. 390]; **мелайна мукá** 'кукурудзяне борошно'. Бг. Гастрономічною візитівкою Рахівщини є лексема-румунізм **бануш** 'бануш'. Бг. ВВ, КсП, Рз, Рс, Рх, Яс; пс **баннужик**. Рс; **банужина**, поетичне 'бануш'. Бг, ВВ, КсП, Рс, Рх; пс **банужінка**. Рс; **баннужіночка**. Бг, Рс; **ч'ер** 'рідкий куліш', 'рідка страва, суп'. Бг; **йафина**, б 'Чорниця звичайна, *Vaccinium myrtillus* L.' [10, с. 24; 15, с. 98], множина **йфини**, від рум афини 'чорниці'. Бг, Л; **афинніча**, б 'стебла афин'. Л.

Окремі лексеми прийшли в говірки Рахівщини через посередництво діалектів румунської мови, які вже на українському ґрунті зазнали подальшої семантичної і словотвірної деривації. У праці «Із спостережень над запозиченнями в українських південнобесарабських говірках» А.О. Колесников, аналізуючи праці В.П. Дроздовського, зазначає, що вчений «виокремлював запозичення, що лише пройшли через романське посередництво, – архаїзми слов'янського походження, яких загалом небагато» [18, с. 119]. Так, в українській говірці Рахівщини потрапила лексема **же'нтіц'а** 'сироватка після виготовлення сиру', що має праслав'янське походження [ЕСУМ, II, ст. 193]. Бг.

Чимало лексем, поширених у регіоні Славії та в зоні Карпат є балканізмами, функціонування яких у досліджуваних говірках підтримується тісними контактами з діалектами румунської мови, наприклад: **арніка** (ажн'іка) б 'Арніка гірська, назва лікарської рослини *Arnica montana* L', росте у Карпатах'. Бг, Бчк, ВВ, Л, лексема є запозиченням із новолатинської мови, діалектні форми прийшли в українські говірки з діалектів румунської мови [10, с. 87]. Бг; **бріндз'а**. Бг, Квс, Рс); **плай** 'гірська дорога' [10, с. 468]. Рс⁶; **плайіна** 'гірська рівнина'. Рс; **Плайік** 'назва місцевості'. Рс; **вўрда** 'сир, що утворюється після повторної термодобробки сироватки'. Бг, Рс; **бўвгарь** 'пастух великої рогатої худоби' [10, с. 343; 15, т. 1, с. 218], назва походить від латинської назви бика, функціонує нині в польській мові, запозичена в український діалектний простір із румунської мови Квс, ЧТ; 'дурень'. Рс; змн **бўвгарик**. Рс, Рх; згр **бўвгаріще**. Рс; **бўвгарька** ж до **бўвгарь**. Квс; лексема функціонує і з семантикою 'колиба бовгаря'. КсП [15, т. 1, с. 218]; **бўвгарити** 'пасти худобу'. Бчк, Кст, Рх, Яс; **бўвгарін'а** 'пастухування'. Рс; **бўвгарський** пр до **бўвгарь**. КсП; **бўвгарьнота** зб до **бўвгарь**. КсП; **коліба** 'тимчасове житло вівчарів, лісорубів'. Рс; **колібчина** 'тс.'. Бг. Балканізмом є частка **май**, за допомогою якої утворюється форма вищого ступеня прикметника або прислівника, наприклад: **май** (у пр): *май мали май велик'і*. Бг; у прс: *май р'ітко*. Бг.

Аналізуючи функціонування лексеми **ватра**, вчені О.Н. Ткач і Н.М. Головач дійшли висновку про найбільш ймовірне її походження з румунської мови: «Серед можливих етимологічних пояснень цього слова в «Етимологічному словнику української мови» вказано на зв'язок із румунським *vătră*, що вважається здавна успадкованим з індоєвропейської прамови чи запозиченим з іранської мови або ж виводиться від албанської мови (15, 1, с. 339–340). Загальновідомо, що предки сучасних албанців говорили мовою, подібною до мови тракійців і гето-даків – предків сучасних румунів, а словник албанської мови служить джерелом-посередником для визначення слів дакійського походження в румунській мові. Саме тому більшість мовознавців вважає, що слово *vătră* – автохтонне румунське, оскільки воно має дакійське походження»

⁶ Список скорочень назв досліджуваних н.п.п. Рахівського району, з яких наведено ілюстративний матеріал: Бг – Богдан, Бчк – нині Великий Бичків, ВВ – Верхнє Водяне, Дл – Ділове, Квс – Квази, Кст – Костилівка, КсП – Костилівська Пастіль, Лзщ – Лазещина, Рз – Розтоки, Рс – Росішка, Рх – Рахів, Рс – Росішка Рахів, ЧТ – Чорна Тиса, Яс – Ясєня.

[27, с. 45]. Як зазначає П.Ю. Гриценко, лексема **ватра** «з близькими чи тими самими значеннями відома в польських, словацьких, чеських, молдавських, румунських, а також у македонських, албанських говорах, з якими українські говори Карпат безпосередньо не контактують». Учений констатує, що «у південно-західних говорах семантична структура лексеми ватра виявилася більш розгалуженою, ніж у північних чи південно-східних говорах» [8, с. 32–33]. Представлення лексеми на території Славії далеко за межами зони Карпат наштовхують на думку про все ж існування лексеми **ватра** як найдавнішого карпатизму ще праіндоевропейського періоду. Лексема знайшла семантичний і словотвірний розвиток у говірках Рахівщини: **ва́тра** ‘вогнь, місце для вогню’; і похідні: **ва́трища**. КсП; **жива́ ва́тра** ‘добутий тертям двох шматків сухого дерева вогнь, який підтримували до завершення полонинського сезону’. ВВ, Рс; пер ‘рана; роз’ятрена, натерта частина тіла’. Рс; **да́ти ва́три** ‘дати прикурити (люльку)’. Бг; **ва́трище** ‘місце, де є чи було вогнище’. Дл, Квс, КсП; **ватрова́гити** ‘сохнути передчасно (про рослини)’. Рс; **ватрові́й** ‘вогняний’. Рс; **ватрові́на** ‘плата за використане на полонині паливо’. Рс; ‘виділена для ремонту будинків ділова деревина’. Рс; **ватрові́ня**, зб до **ватрові́на**. Рс; ‘деревина на паливо. ВВ’; змн **ватрові́нячко**. Рс. Для порівняння, у гуцульських говірках Буковини простежуємо функціонування лексеми **заватра** ‘прибудова до стаї, де ночують пастухи’, як характерної для Гуцульщини (*Бешиумно у своїх постільцях іде Лукен до застайки, чи як він частіше називає – заватри* (Г. Хоткевич. Довбуш) [11, с. 334–34].

Отже, в говірках Рахівської Гуцульщини ми простежуємо найглибші прояви інтерлокальних явищ взаємодії слов’янського світу із сусідніми неслов’янськими мовами, зокрема румунською. Значна кількість наведених лексем має густу сітку фіксацій у південно-західних діалектах української мови, реалізуючись широкими семантичними гніздами. Чим глибша архаїчність, тим глибша інтерлокальність. Можемо зробити висновок, що, з одного боку, діалектний масив Рахівщини є складником ареалу південно-західних українських діалектів, тоді як з іншого – формує гуцульський діалект Закарпаття, що разом із буковинськими, покутськими та перехідними до них діалектами утворюють безперервний румунсько-український пояс інтерференції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бернштейн С.Б. Из проблематики диалектологии и лингвогеографии. Москва : Индрик, 2000. 350 с.
2. Бернштейн С.Б., Клепикова Г.П. Восточнороманское влияние в лексико-семантической сфере внутри и вне балканского языкового союза (БЯС). *Материалы к VI международному конгрессу по изучению стран Юго-Восточной Европы: София, 30.VIII–6.IX 1989. Лингвистика*. Москва, 1989. С. 66–85.
3. Верхратський І.Г. Говір батюків. *Збірник Філологічної секції НТШ*. Т. 15. Львів, 1912. 306 с.
4. Герман К.Ф. Українські говірки північної Буковини. Чернівці : Рута, 1995. 392 с.
5. Гиндан Л.А., Калужская И.А. Реконструкция карпатского регионального компонента познепраславянского лексического фонда. *Сравнительно-историческое изучение языков разных семей. Лексическая реконструкция. Реконструкция исчезнувших языков*. Москва : Наука, 1991. С. 14–36.
6. Горбач О.Т. Словник говірки с. Бродина (пов. Радівці, Румунія). *Гуцульські говірки: Лінгвістичні та етнолінгвістичні дослідження*. Львів, 2000. С. 247–364.
7. Грицак М.А. Матеріали до Словника українських говірок Закарпатської області. Вип. 1: А-Б / За ред. П.Ю. Гриценка. Київ : КММ, 2017. 380 с.
8. Гриценко П.Ю. Мови чисті джерела. Культура слова. Вип 25. Київ : Наукова думка, 1983. С. 32–38.
9. Гуцульські говірки. Короткий словник. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип’якевича НАНУ, 1997. 232 с.
10. Гуцульські світи. Лексикон / Упоряд. Н.В. Хобзей та ін. Львів, 2013. – 668 с.
11. Грещук В.В., Грещук В.В. Діалектне слово в тексті та словнику : монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2015. 372 с.
12. Дзензелівський Й.О. Лінгвістичний атлас українських говорів Закарпатської області України: Лексика : у 3-х томах. Т. 2. Ужгород, 1960. 263 с.
13. Дзензелівський Й.О. Українські західнослов’янські лексичні паралелі. Київ : Наукова думка, 1969. 212 с.
14. *Этимологический словарь славянских языков / под редакцией О.Н. Трубачева*. Москва : Наука. Вип. 4 (*čaběnitī-*děl’a). 1977. 235 с.; Вип. 5 (*delo-*dъrъzъlъ). 1978. 232 с.
15. *Этимологический словарь украинской мови*. Т. 1-6. Київ : Наукова думка. 1982–2012.
16. *Карпатский диалектологический атлас / Бернштейн С.Б. та ін.* Т. 1-2. Москва : Наука, 1967.
17. Кобилянський Б.В. Лексичні взаємини східнокарпатських говорів української мови з говорами румунської та молдавської мов. *Восточнославянско-восточнороманские языки, литературные и фольклорные связи*. Черновцы, 1966. С. 37–38.
18. Колесников А.О. Из спостережень над запозиченнями в українських південнобессарабських говірках. *Лінгвістичні студії* : збірник наук. праць. Вінниця : ДонНУ ім. Стуса, 2018. Вип. 36. С. 116–121.

19. Лесюк М.В. Говірка села Ковалівка як відображення покутсько-гуцульського мовного суміжжя. *Діалектологічні студії*. Вип. 4: Школи, постаті, проблеми. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2004. С. 275–288.
20. Лизанець П.М. Основні шляхи засвоєння лексичних мадаризмів в українських говорах Закарпаття. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. Ужгород : Ужгородський національний університет, 2017. С. 224–233.
21. Листування українських славістів з Францем Міклошичем. Присвячується XI з'їздові славістів у Братиславі. Упоряд. та автор передмови І.С. Свенціцький. Київ : Наукова думка, 1993. 399 с.
22. Общекарпатский диалектологический атлас. Вип. 1-7. 1987–2003.
23. Панькевич І.А. Українські говори Підкарпатської Русі та суміжних областей (з приложенням 5 діалектологічних мап). Ч. 1: Звучня і морфологія. Прага, 1938. 549 с.
24. Піпаш Ю.О., Галас Б.К. Матеріали до словника гуцульських говірок. Косівська Поляна і Росішка Рахівського району Закарпатської області. Ужгород : Ужгородський національний Університет, 2005. 266 с.
25. Піпаш В.В. Закарпатська Гуцульщина: історико-етнографічний нарис. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2012. 68 с.
26. Семчинський С.В. Українсько-румунські мовні контакти. *Українська мова. Енциклопедія*. Київ : «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2007. С. 773-774.
27. Ткач Л.О., Головач Н.М. Семантичні й стилістичні особливості лексеми ватра/vatra в українській та румунській мовах. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Випуск 484. Романо-слов'янський дискурс. Чернівці : Чернівецький держ. університет, 2009. С. 44–48.
28. Трубачев О.Н. Этногенез и культура древнейших славян. Москва : Наука. 2003, 497 с.
29. Хобзей Н.В. Гуцульська міфологія: етнолінгвістичний словник. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 2002. 216 с.
30. Atlas lingvistic Romîn (1956–1972). Seria naîa. Buhureşti : Ed. Akad. RSR, 2.
31. Lexical atlas of the Hutsul dialects of the Ukrainian language (1996). Comp. and ed. by Janusz Rieger. Warszawa : Linguistic Committee, Polish Academy of Sciences, Ukrainian Research Institute, Harvard University, 1996, 390.

Е. В. Юсикова. Говори Раховщини в свете локального и интерлокального: к вопросу единиц карпато-балканской зоны интерференции. – Статья.

Аннотация. Статья посвящена описанию функционирования отдельных единиц в лексической системе гуцульских говоров Раховщины в функциональном аспекте, учитывая распространённость в языках Карпатской зоны интерференции. Генетически лексемы неоднородны; среди них есть карпатизмы, балканизмы, появление которых в исследуемых говорах Раховщины только опосредованно, в частности, румынским языком. Значительная часть таких единиц объединяет говоры Раховщины с гетероязыковым карпатским лингвальным массивом.

Ключевые слова: гуцульские говоры, интерференция, карпатизмы, балканизмы, карпатский лингвальный массив.

O. Yusikova. The dialects of the Rakhiv District in the light of local and interlocal: to the question of units of the Carpathian and Balkan zone of interference. – Article.

Summary. The article is devoted to the description of the functioning of individual units in the lexical system of the Hutsul dialects of the Rakhiv District in the functional aspect in view of the prevalence in the languages of the Carpathian-Balkan zone of interference. Genetically the lexemes are heterogeneous; among them there are Carpathian units, Balkan units, whose appearance in the studied dialects of the Rakhiv District is only indirect, in particular by the Romanian language. A significant part of these units unites the accents of the Rakhiv District with the hetero lingual Carpathian lingual massif.

Key words: Hutsul dialects, interference, Carpathian units, Balkan units, Carpathian lingual massif.